

Nr 43.

Av herr **Leander**, *angående åvägabringande av bestämmelser i syfte att ersättningar i anledning av kroppsskada, uppkommen under militärtjänstgöring, må utgå med enahanda belopp, oberoende av tiden för skadans uppkomst.*

Ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, utgår för närvarande med olika belopp allt efter tiden, då skadan uppkommit. I fråga om skada, som uppkommit efter den 31 december 1909, gäller förordningen den 18 juni 1909 om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring; högsta ersättning, som enligt denna förordning ifrågakommer, är 450 kronor. För år 1918 medgav emellertid riksdagen höjning med femtio procent av alla enligt nämnda förordning utgående ersättningar på sätt närmare framgår av riksdagens underdåniga skrivelse den 12 juni 1918, nr 312, och den på grund av denna skrivelse utfärdade kungörelsen den 28 juni 1918 (Svensk författningssamling nr 469). En liknande höjning för år 1919 har ifrågasatts såväl i Kungl. Maj:ts proposition nr 1 (1919 års tilläggsstat, tionde huvudtiteln B 1) som ock av militieombudsmannen (se hans ämbetsberättelse s. 388 ff); med-gives den föreslagna höjningen, kommer högsta livräntebeloppet för år 1919 att utgå med samma belopp som för år 1918 eller 675 kronor.

Därest kroppsskadan uppkom under tiden från det lagen den 5 juli 1901 angående ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete trädde i kraft intill 1909 års utgång, har ersättningen beräknats enligt grunderna i denna lag såsom framgår av det vid kungl. propositionen nr 176 till 1918 års lagtima riksdag fogade statsrådsprotokoll s. 6 och 17 samt 1907 års betänkande med förslag till författningar om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, m. m. s. 7. Högsta årliga livränta, som kunde ifrågakomma enligt 1901 års lag, var 300 kr; men sedan riksdagen i anledning av nyssnämnda kungl. proposition genom underdånig

skrivelse den 28 maj 1918, nr 243, medgivit höjning från och med år 1918 av dylika livräntor med 75 procent, utgör det högsta beloppet av livränta, beviljad enligt ifrågakomna grunder, 525 kronor (Jämför kungl. kungörelsen den 28 juni 1918 angående förhöjning av vissa till i statens tjänst skadade arbetare med flera av statsmedel utgående livräntor m. m., § 3, Svensk författningssamling nr 522.) Av denna höjning lära 25 till 30 värnpliktiga kommit i åtnjutande. Med avseende å tiden innan 1901 års lag angående ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete trädde i kraft gällde visserligen enligt värnpliktslagarna av åren 1885 och 1901 (§ 35 mom. 3) att till beväringen hörande värnpliktig, som under tjänstgöring ådrog sig sådan skada, att hans arbetsförmåga därigenom i större eller mindre mån minskades, skulle erhålla understöd eller pension och 1901 års värnpliktslag (§ 39 mom. 2) meddelade motsvarande bestämmelse i fråga om värnpliktiga tillhörande landstormen, men beträffande understödets eller pensionens storlek hänvisades till vad författningarna rörande pensionering vid hären eller flottan bestämde. Därjämte innehöllo emellertid dessa två värnpliktslagar (i § 48 resp. § 46 mom. 1) bestämmelser av innehåll att de enligt samma lagar inflytande böter skulle under särskild titel i kronans räkenskaper redovisas och ingå till den till förmån för beväringsskicket bildade invalid- och pensionsfond, vilken fonds ändamål skulle vara att bereda understöd åt värnpliktiga, som under tjänstgöring erhållit sådan skada, att de därigenom blivit i större eller mindre mån oförmögna att sig med arbete försörja, samt för änkor och barn efter värnpliktiga, som avlidit i krig eller till följd av i krig ådragen sjukdom eller skada, dock utan att sådant skulle, såsom det heter i författningarna, »för närvarande» medföra rubbning av den de värnpliktiga i § 35 mom. 3 (resp. detta lagrum samt § 39 mom. 2) tillförsäkrade rätt till understöd. De värnpliktiga skulle sålunda kunnat erhålla dels understöd eller pension i enlighet med författningarna rörande pensionering vid hären eller flottan, d. v. s. från Vadstena krigsmanshuskassa resp. amiralitetskrigsmanskassan, dels ock understöd ur beväringsskickets invalid- och pensionsfond, men enligt uppgift i ovan citerade betänkande (s. 7) hade det icke förekommit, att skadad värnpliktig erhållit understöd från mer än en fond. Av samma betänkande vill ock synas, som skulle bestridandet av utgifter för understöd åt skadade värnpliktiga överflyttats från krigsmanshuskassan resp. amiralitetskrigsmanskassan på beväringsskickets invalid- och pensionsfond, varvid dock understödet läser bestämts i analogi med de föreskrifter, som meddelats rörande underhåll från Vadstena krigsmanshuskassa åt det ur armén avskedade stammskapet. Enligt kungl. brev till arméförvaltningens civila departement den 25 maj 1917 åtnjuta f. d. beväringssmän. som erhållit pension enligt nyss omför-

mälda föreskrifter, från och med år 1917 förhöjning i pensionsbeloppen i enlighet med de grunder, som rörande underhåll åt stammanskapet finnas fastställda i kungörelsen den 6 augusti 1909 angående ändrade bestämmelser i fråga om underhåll från Vadstena krigsmanshuskassa och kungörelsen den 6 november 1914 angående förhöjning i gratial från samma kassa; kostnaden för förhöjningen bestrides av beväringmanskapets invalid- och pensionsfond. Antalet f. d. beväringmän, som från beväringmanskapets invalid- och pensionsfond uppbära pensioner, beräknade i analogi med de föreskrifter, vilka meddelats rörande underhåll från Vadstena krigsmanshuskassa åt avskedad stammanskap, läser uppgå till omkring 70; men av dem hava — med hänsyn till de för åtnjutande av nyssberörda förhöjning gällande åldersbestämmelser — endast omkring 8 erhållit förhöjningen. Den högsta pension, som sålunda kan utgå, är 125 kronor; några av pensionärerna skola därjämte fått uppbära krigstidstillägg.

Att ersättning i anledning av kroppsskada, som medfört förlust av arbetsförmågan, utgår med 450 kronor eller eventuellt 675 kronor, därest 1909 års förordning tillämpas, med 525 kronor i händelse ersättningen beräknats efter grunderna i 1901 års lag, och med högst 125 kronor jämte eventuellt krigstidstillägg, i händelse skadan uppkommit innan nyssnämnda lag trädde i kraft, må vara förklarligt i betraktande av de olika uppskattningar av arbetskraft och penningvärde, som gjort sig gällande under olika tider. För nuvarande rättsuppfattning förefaller dock främmande och obilligt, att en sådan skiljaktighet skall kvarstå. Det behov, som ersättningen skall täcka, torde icke göra sig mindre gällande för den, som skadats på en tid, då penningvärdet var högre; snarare kunde man vara benägen påstå, att behovet för den äldre, tidigare skadade är större än för den som skadats senare och på grund av sin ålder har större utsikt att erhålla hjälp av anhöriga. Huru som helst torde det, då skadorna uppkommit i statens tjänst, vara skäligt, att, sedan staten genom beviljande av högre understöd erkänt att det tidigare bestämda ersättningsbeloppet varit för lågt, staten bereder det högre understödet jämväl åt dem, som haft att draga sig fram med det lägre, såsom otillräckligt erkända.

Vad ovan anförts med hänsyn till ersättning i anledning av kroppsskada, som medfört förlust av arbetsförmågan, gäller givetvis i huvudsak i avseende å ersättningar i anledning av skador, som medfört för framtiden bestående minskning i arbetsförmågan; och i varje händelse torde vid en sådan utjämning av ersättningarna, att deras belopp bliva oberoende av tiden för skadans uppkomst, undantag ej böra göras för de mindre ingripande skadorna.

Vid reglering av skador enligt grunderna i 1901 års lag torde hava

följts försäkringstekniska principer lika väl som vid prövning av ansökningar om ersättning enligt 1909 års förordning. Däremot kan ej förväntas, att motsvarande förfaringssätt alltid tillämpats vid beräkning av ersättning i anledning av skada, uppkommen innan 1901 års lag trädde i kraft. En utjämning av ersättningsbeloppen kräver därför en del föregående utredning.

På grund av vad jag sålunda anfört hemställer jag,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville låta utarbeta och för riksdagen, om möjligt redan vid innevarande riksmöte, framlägga förslag till bestämmelser i syfte att ersättningarna i anledning av kroppsskada, uppkommen under militärtjänstgöring, må utgå med enahanda belopp oberoende av tiden för skadans uppkomst.

Stockholm den 17 januari 1919.

Ulrik Leander.